

Marul Kuljiš

Pharos – antička kultura hrvatskog Sredozemlja

Već 2400 godina na zapadnoj obali Hvara nalazi se Stari Grad. Nešto kraće vrijeme, 23 godine, na istom tom mjestu odvija se seminar Pharos – Antička kultura hrvatskog Sredozemlja. Iako se potonja činjenica ne čini jednako impresivna, ne treba je olako odbaciti. Kad je održan prvi seminar *Pharos*, predsjednik Amerike bio je Bill Clinton, kuna je kao hrvatska valuta uvedena tek prije nekoliko mjeseci, a sadašnji *spiritus movens* i voditelj seminarara, Tonći Maleš, bio je tek gimnazijalac i polaznik seminarara.

Kao i te davne 1994. godine, i ovog srpnja dvadesetak je učenika i profesora klasičnih gimnazija provelo tjedan dana u srcu Staroga Grada, prevodeći tekstove, razgledavajući antičke lokalitete, kupajući se, učeći i zabavljajući se. I uz sve promjene koje su nas od tada zadesile, mnogo toga ostalo je isto. U međuvremenu su neki profesori prestali dolaziti, i drugi su zauzeli njihovo mjesto. Neki su učenici postali profesori. Ali možda najbitnije, *spiza* se ovo ljeto izrazito poboljšala.

Mnogobrojni turisti i malobrojni stanovnici koji su se krajem srpnja našli na ulicama Starog Grada čudili su se grupicama srednjoškolaca kako lutaju po gradu ispitu-

jući neobična pitanja i slikajući se u čudnim pozama. Radilo se naime o popularnom *scavenger hunt*u, igri u kojoj su se učenici podijelili u skupine i zatim morali pronaći razne zanimljivosti po Starom Gradu, odgovoriti na pitanja ili najoriginalnije predstaviti nešto iz antike vezano uz temu seminara. Svoja su rješenja kasnije javno predstavili, a najkreativnija i najmarljivija skupina je nagrađena.

Ove godine naslov seminara bio je *Odiljam se*, a bavili smo se odlascima i rastancima u antičkoj književnosti. Tako se na lektoratu mlade profesorice Ive Blagus, novog lica na seminaru, prevodio izvadak iz Vergilijeve Eneide koji govori o rastanku Eneje i Didone, jednom od dirljivijih iz korpusa klasične književnosti. Najromantičniji je rastanak možda onaj između trojanskog princa Hektora i njegove žene Andromahe: *a meni bolje bi bilo onda pod zemlju zaći, bez tebe kad budem, jer svoje ti kad nađeš skončanje, tad utjehe imati neću...* Taj su Homerov tekst učenici prevodili s profesorom Malešom. Profesorica Davida Bronzović na sebi svojstven način ubacila je malo racionalnog među emocije, na svom lektoratu obrađivala je izvadak iz Platonova Fedona. Radi se o riječima koje je Sokrat uputio svojim učenicima pred odlazak s ovog svijeta. I grčka filozofija bila je zastupljena.

Na izlet smo se uputili u Velo i Malo Grabje. Naš stari znanac Ante Tudor („moli Onte“ - kako se sam predstavlja) podijelio je s nama uspomene iz svog djetinjstva i života u Malom Grabju te napuštanja sela i odlaska u Milnu u potrazi za boljim životom.

Dr. Tonći Tadić s Instituta Ruđer Bošković održao je nevjerojatno detaljno i zanimljivo predavanje o dvije povijesne bitke koje su se odvale oko Starog Grada. Saznali smo

nešto o povijesti Starog Grada, antičkim borbenim taktikama, a i o prehrani prosječnog veslača na grčkom bojnem brodu. Na predavanju Marula Kuljiša učenici su imali priliku čuti o povijesti grčkog i latinskog jezika, a i kako su povezani s indoeuropskim prajezikom i drugim srodnim jezicima.

Uz intelekt valja razvijati i kreativnost. Zato smo imali i likovnu radionicu uz vodstvo slikarice Frane Grbić na kojoj smo izrađivali *lunule*, amajlije rimskih djevojčica. Svoj umjetnički talent učenici su mogli prikazati i na završnoj priredbi. Zadnju večer seminara postavljena je mala predstava za stanovnike Starog Grada. Uprizorili smo Didonu i Eneju, Hektora i Andromahu, Sokrata i njegove učenike i Korneliju iz Propercijeve elegije. Bolju scenografiju nismo ni mogli zamisliti budući da se predstava odvijala u sumrak, uz more, pored crkvice sv. Jerolima i privezanih brodica.

Nakon što smo trijumf predstave proslavili kako spada, otpratili učenike na trajekt i zaključili seminar, vratili smo se svojim kućama i počeli planirati sljedeći seminar Pharos.

POPIS PREDAVAČA

Tonći Maleš, prof., Privatna klasična gimnazija, Zagreb
 Davida Bronzović Švenda, prof., Privatna klasična gimnazija, Zagreb
 Iva Blagus, prof., X. gimnazija, Zagreb
 dr. sc. Tonči Tadić, Institut Ruđer Bošković, Zagreb
 Frana Grbić, slikarica
 Marul Kuljiš, BA komparativne književnosti i lingvistike

POPIS SUDIONIKA

Mario Petar Biščan, VII. gimnazija, Zagreb
 Vega Jana Bogdanić, Privatna klasična gimnazija, Zagreb
 Mislav Graonić, Klasična gimnazija, Zagreb
 Tvrtko Lončarić, Privatna klasična gimnazija, Zagreb
 Tin Luketa, Privatna klasična gimnazija, Zagreb
 Nika Marković, Privatna klasična gimnazija, Zagreb
 Antonio Matić, Franjevačka klasična gimnazija, Visoko
 Iva Paola Palić, Nadbiskupska klasična gimnazija, Zagreb
 Maja Prgomet, Klasična gimnazija, Zagreb
 Mia Radan, I. gimnazija, Split
 Ana Runjić, Privatna klasična gimnazija, Zagreb
 Lara Štorga, Klasična gimnazija, Zagreb
 Jelena Talan, Nadbiskupska klasična gimnazija, Zagreb
 Antea Tokić, I. gimnazija, Split
 Marko Trupina, Franjevačka klasična gimnazija, Visoko
 Andrija Živković, Klasična gimnazija, Zagreb